

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МОДЕЛЮВАННЯ
ТА АНАЛІЗУ ПАТОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ

**МОВНА КОМУНІКАЦІЯ:
НАУКА, КУЛЬТУРА, МЕДИЦИНА**

**МАТЕРІАЛИ ІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

4–5 червня 2020 року

Тернопіль
ТНМУ
«Укрмедкнига»
2020

Рекомендовано до друку вченою радою Навчально-наукового інституту моделювання та аналізу патологічних процесів (протокол № 9 від 06.05.2020)

Редакційна колегія:

Шульгай Аркадій Гаврилович – в. о. ректора Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, доктор медичних наук, професор

Кліщ Іван Миколайович – проректор з наукової роботи Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор біологічних наук, професор

Вихрущ Анатолій Володимирович – завідувач кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, заслужений працівник освіти України, доктор педагогічних наук, професор

Федчишин Надія Орестівна – завідувач кафедри іноземних мов Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, доктор педагогічних наук, професор

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

Мовна комунікація: наука, культура, медицина : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 4-5 черв. 2020 р.). – Тернопіль : ТНМУ, 2020. – 124 с.

Матеріали збірника присвячено висвітленню проблем, які обговорювалися на II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Мовна комунікація: наука, культура, медицина»: теоретичні основи мовної комунікації медичних працівників; професійне спілкування в полікультурному середовищі; розвиток комунікативної компетенції студентів медичних університетів; формування україномовної компетенції іноземних студентів; деонтологічні аспекти професійного мовного спілкування. Видання призначене для науковців, аспірантів, викладачів, студентів та всіх, хто цікавиться здобутками в галузі освіти.

2. Нікітенко Е. Сучасна медична термінологія в національній терміносистемі.
URL: <http://www.nas.gov.ua/publications> (дата звернення: 18.03.2020).
http://www.zgia.zp.ua/gazeta/InternetKonf_2016_292.pdf.

Головата Л. М.
*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

ЗАСОБИ НАРОДНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ І НАВИЧОК МОЛОДІ

Мовленнєвий розвиток молоді для її подальшої активної комунікації у суспільстві становить багатоаспектну лінгводидактичну проблему, що потребує вирішення. Для забезпечення позитивних результатів за доцільне вважаємо запровадження засад народної педагогіки у методику навчання української мови як у загальноосвітніх школах, так і в інших закладах освіти, зокрема під час опрацювання студентами курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Сьогодні конче необхідно надихати молодь на збереження найціннішого і найдорожчого в етнопедагогіці для виховання високосвідомих представників української нації, які є носіями і стануть творцями національної культури, адже «слово матері, слово народної пісні, історія, закодована в думках, піснях, переказах, засвідчена в історичних пам'ятках, козацьких літописах» [1, с. 59], є чинниками, які формують мовно-національну свідомість.

Засобами навчання вважаються матеріальні чи ідеальні об'єкти, які використовуються для засвоєння знань. Одним із засобів навчання української мови слугує навчальний дидактичний матеріал [2, с. 111].

Характеризуючи словесні методи навчання, М. Стельмахович називає такі засоби їх реалізації: бесіда, розповідь, опис, пояснення, читання, усна народна оповідна творчість (казки, легенди, перекази, спогади, бувальщини), народна пісенна творчість (календарна обрядова поезія, трудові пісні, думи, історичні пісні, балади, пісні ліричні, родинно-побутові, соціально-побутові, козацькі, антикріпосницькі, рекрутські та солдатські, чумацькі, бурлацькі, строкарські, заробітчанські, стрілецькі, коломийки і частівки, народна драма, робітничі пісні, пісні боротьби) і народна повчальна творчість (прислів'я і приказки, притчі, заповіді, правила, сентенції, заборони) [6, с. 175].

В. Мосіяшенко вважає українську народну педагогіку невичерпною і багатющою скарбницею. Він виділяє такі пріоритетні навчально-виховні засоби: рідна мова, усна народна творчість, національна міфологія і символіка, народне мистецтво, національні традиції, звичаї і обряди, народні ігри, іграшки, ритуали та урочистості, безпосередня особиста праця, природа, колискова пісня, скоромовки, оповідання, казки, частівки, утішки, забавлянки, закликанки, атмосфера рідної домівки, приклад старших, дитяча самодіяльність, народні афоризми, прислів'я, приказки [5, с. 15].

Л. Маєвська особливого значення надає українському фольклору, вважаючи, що фольклор як «сукупність заснованих на традиціях культурної спільноти творінь, виражених групою або індивідуумами і визнаних як віддзеркалення сподівань спільноти, її культурної і соціальної самобутності» складається із таких структурних елементів (у нашому випадку – засобів): рідна мова; народна і традиційна література; традиційна і народна музика, хореографія; традиційні ігри і забави; міфологія; обряди, звичаї, ритуали; традиційні ремесла; архітектура; інші види художньої творчості [4, с. 93].

Найбільш повну характеристику засобів народної педагогіки пропонує Н. Лисенко:

1. *Етноукраїнська пісенність* (колискові пісні, забавлянки (утішки), календарно-побутові пісні (колядки, щедрівки, веснянки).

2. *Дитячий фольклор* (пестушки, потішки, забавлянки; заклички, примовки; лічилки; прозивалки, дражнилки, кепкування; мирилки; страшилки; примовки; скоромовки; прислів'я та приказки; загадки; народні казки та легенди).

3. *Предметний світ найближчого довкілля* (краєзнавство).

4. *Державні та національні символи й обереги* (державну символіку становлять герб, прапор, гімн; до національних символів належить вінок, рушник, хліб («На чорній землі білий хліб родить»)) тощо).

5. *Засоби родинно-побутової культури* (український національний костюм (одяг): сорочка-вишиванка, плахта, спідниця, намисто, хустка, очіпок, пояс, картуз тощо; українська народна кухня: куліш, каша, лемішка, затірка, галушки, локшина, вареники, кльоцки, борщ, капуста, кутя, узвар тощо; традиційна українська хата («Без господаря двір, без господині хата плаче»): світлиця, кухня, ванкір, сіни, комора, ганок, брама, ворота, двері, стіл, скриня, сволок, лежанка, криниця з журавлем тощо); традиційний український посуд (миска, полумисок, горщики, макітра, глечик, барильця, горнятка тощо; народні промисли (вишивка, витинанка, різьба по дереву, художнє випалювання, інкрустація, кушнірство, мосяжництво, писанкарство тощо) [3].

Засоби народної педагогіки використовуються через національно-культурні тексти етнопедагогічного спрямування. За допомогою національно-культурних текстів етнопедагогічного змісту у ролі дидактичного матеріалу інтегрованого характеру, що становлять народнодидактичні засоби навчання, можна реалізувати етнопедагогічне спрямування мовної підготовки в закладах освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єрмоленко С. Мова і українознавчий світогляд : монографія. Київ : НДІУ, 2007. 444 с.
2. Кочан І. Н., Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2005. 306 с.
3. Лисенко Н. В. Етнопедагогіка дитинства : навчально-методичний посібник. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. 720 с.
4. Маєвська Л. М. Етнопедагогіка. Херсон : ОЛДІ–ПЛЮС, 2014. 288 с.
5. Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2015. 175 с.